

NIEUWE GEZAGHEBBER ELMER RAYNOLD (CADE) WILSOE:

'Ik wil van de bevolking van Curaçao een echt Curaçaos volk maken'

Een vraaggesprek met de man, die precies één week gezaghebber is van het eilandgebied Curaçao.

Hij omschrijft zichzelf als 'zuiver pragmatisch'. Die links en rechts en het midden omschrijft als 'kreten'. "Ik ben geen kudde-dier. Ik ben altijd het sturende element in een groep. Ik ben trots op mijn eigen mening".

ELMER RAYNOLD WILSOE werd op 11 april 1943 op Curaçao geboren. Op 1 oktober 1988 werd hij door gouverneur dr René Römer beëdigd als gezaghebber van het eilandgebied Curaçao.

De laatste jaren was hij achtereenvolgens directeur van het Curaçao Plaza Casino, van de Hotelmaatschappij 'El Curaçao' N.V., van de Uitgeverij Amigoe N.V. en commissaris van diezelfde uitgeverij. Teruggaand in de tijd: medewerker bij het Bureau Buitenlandse Betrekkingen, BBB; docent geschiedenis aan het Peter Stuyvesant College en onderwijzer. Waarom wilde hij het onderwijs in?

"Het lijkt misschien een heel simpel antwoord: ik heb altijd van kinderen gehouden. Ik kan best met kinderen omgaan. Als ik bij mensen thuis kom, is het altijd zo, dat kinderen graag met mij spelen. Ik heb een zekere aantrekkingskracht op kinderen en zij op mij. Ik voel mij erg happy in hun gezelschap, laat ik het zo stellen".

"Het punt waarom ik eruit gestapt ben, uit het onderwijs. Dat is namelijk dit: vlak vóór mijn afstuderen in Groningen kreeg ik college van iemand, die jarenlang bij de EEG had gewerkt. En in mijn afstudeerperiode kreeg ik te maken met — gezien mijn afstudeerscriptie — ontzettend veel moderne economische theorieën hoe Derde Wereld landen uit de malaise zouden kunnen geraken".

men kon niet anders; als je honger hebt, neem je het brood aan, dat je aangeboden wordt".

DOMINANTIE

"Dat gebeurde in de wetenschap, dat een daadwerkelijke overheersing van de Sovjet-Unie — dat zover weg ligt — van Cuba niet haalbaar was. Dus men heeft geprofiteerd van hetgeen de Sovjet-Unie te bieden had als tegenpool van de Amerikaanse dominantie. Van die kant was wel dominantie mogelijk: op het moment dat de Verenigde Staten een land overdadig economisch helpt, dan volgt automatisch de vlag, de politiek. Terwijl dat met de Sovjet-Unie vis à vis Cuba niet het geval was".

"Kijk, als Cuba op een gegeven moment had teruggewild naar het Westen of terug wil, dan kan ik mij niet voorstellen dat de Sovjet-Unie het dan had bezet of zou gaan bezetten, à la Tsjecho-Slowakije of Polen. Dat zat en zit er niet in".

Maar de Verenigde Staten hebben dat ook gedaan met landen die ver van de VS liggen.

"In een heel andere periode, niet in de moderne tijd. Dan praten we over landen kort na de Tweede Wereldoorlog, waarbij de VS uitgingen van het uitbreiden van de economie. We praten dan over de Eerste en de Tweede Wereldoorlog, de gedachte dat Amerika geroepen was om de democratie in stand te houden. Net zoals Wilson na de Eerste Wereldoorlog, dat alle landen zelfstandig moesten worden — en dan krijg je een bepaalde stroming — hetzelfde kreeg je na de Tweede Wereldoorlog. Maar op dit moment is de States, de bevolking zelf, erg isolationistisch ingesteld. Kijk maar naar het Vietnam-debat, kijk maar naar Nicaragua, de bevolking wil niet meer dat haar goede geld gestopt wordt in landen waar de Amerikanen weinig te maken hebben. We praten nu over democratie; en dat geldt evenzo voor Nederland — zoals de Amerikanen zegt: waarom zou ik de mensen in Europa moeten helpen, waarom?"

CASTRO

Had u partij gekozen: Castro of Batista. In die jaren speelde dat enorm.

"Als u praat over de jaren zestig, dan zeg ik: ja. In onze buurt, waar wij woonden, daar ging de Cubaanse vlag in top. Waarom? De kleine jongen tegen de grote Amerikaan. Maar als je de literatuur erop naslaat: in het begin was Fidel Castro geen communist. En naar mijn oordeel is hij nog steeds geen communist. Fidel Castro heeft de weg moeten bewandelen, waardoor een Cuba naar zijn inzichten zekere levenskansen had. Dat men die kant opgedrongen is, ja wat wil je, blokkades, uitgesloten worden uit het Latijnsamerikaanse continent; je moet verder leven, en dan kies je noodgedwongen voor hetgeen de geveer biedt".

Maar waar stond u: stond u

'Ieder persoon die keihard werkt voor dit eiland is een Curaçaoënaar'

— door ARD HORVERS —

toen aan de kant van Castro of bekeek u toen al de zaak afstandelijk?

"Als je praat over '62 als pas afgestudeerde onderwijzer, dan was je pro-Castro. Ja, Castro had het gemaakt, hij had de Amerikaanse verteld: dit en dat kan niet. Dus je kreeg automatisch een emotioneel kiezen voor Castro. Later in de literatuur zie je, dat door beide kanten enorme fouten zijn gemaakt, waardoor men in deze situatie is beland".

CURAÇAO

Heeft u er ooit over gedacht dat Curaçao een dergelijke kant zou kunnen opgaan?

"Nee, want de ingrediënten daarvoor waren niet aanwezig. Er was geen Amerikaanse, Venezolaanse of Nederlandse overheersing op Curaçao. Die heb je nog niet. We hadden niet de situatie van een dictator, die door iedereen gehaat werd. We hebben niet de situatie gehad, waarin het overgrote deel van de bevolking honger leed of in een honger-toestand 'erecht kon komen. Dus ingrediënten voor een revolutie, ingrediën-

ten die te maken zouden hebben met een opstand, een verzet tegen een oppressie, die was er niet en is er niet".

Zou die situatie er niet kunnen komen?

"Nou gaat u vragen stellen over de verre toekomst. Kijk, uiteraard bestaat de mogelijkheid dat op een zeker moment, gezien de..."

Waarom zegt u: "Verre toekomst". U bent gezaghebber geworden van een eiland met een werkloosheidspercentage van dertig procent onder de beroepsbevolking en van vijftig procent onder de jeugd — zijn dat nog niet voldoende ingrediënten?"

"Dan zeg ik: nee. Niet voldoende om te komen tot een situatie van een revolutie, waarbij we een dictator zullen krijgen of een ingrijpen van de Verenigde Staten, van Venezuela of van Nederland. Dat niet".

WERKLOOSHEID

"Kijk, naast de grote werkloosheid die er is, zijn er zeker drieduizend arbeidspplaatsen die ingenomen worden door buitenlanders, van

wie het grootste gedeelte nog illegaal is ook. Op dit moment kun je geen automonteur krijgen, je kunt niemand krijgen als metselaar, je kunt geen goeder-timmerman krijgen en daardoor worden bedrijven gedwongen om buitenlandse arbeidskrachten aan te trekken, omdat onze mensen het zelf niet willen doen. Weet u hoeveel mensen er in de landbouw werken?"

Ze zijn er wel, maar ze willen niet?

"Naar mijn oordeel hebben wij een heel systeem overgeplaatst van sociale voorzieningen dat ongekend is in dit continent, waarbij mensen liever één dag of twee dagen een job nemen en daarnaast onderstand gaan halen. De vraag komt op bij deze mensen: waarom ga ik mij keihard inzetten als ik bijna hetzelfde kan verdienen met de onderstand en daarbij lekker onder de boom kan zitten? Dat is de keuze die zij maken".

"Ons hele systeem van onderstand is slecht georganiseerd. Het systeem zelf zou be-

perkt moeten worden tot degenen, die écht behoeftig zijn en niet zelf aan de slag kunnen. Ik kan mij niet voorstellen, dat jonge mensen niet aan de slag kunnen komen. Kunt u aan een tuinman komen? Neen. Er is heel wat te doen op dit eiland, maar er zijn een heleboel mensen die te belabberd zijn om wat te doen. Het is hard werken, maar dat wil men niet".

PENSTRAAT

Is daar iets aan te doen? Kunt u als gezaghebber daar iets aan veranderen?

"Ik geloof wel, dat wij het hele systeem van wie wél en wie niet in aanmerking moet komen van onderstand, moeten bekijken. U moet open vrijdag eens langs de Penstraat rijden. Dan vindt u ten eerste een levendige handel, ten tweede treft u er zeer grote auto's aan die daar parkeren, van welke de bestuurders onderstand halen en weer wegrijden. Dan moet iemand die dat gezien heeft nog durven beweren dat het systeem goed werkt. De onderstand kan nooit zo bedoeld zijn".

"Daarbij moet elke regeling van sociale voorzieningen ook gedragen kunnen worden door de maatschappij, waarvoor die regeling geldt... ook in Nederland is men de boel aan het terugdraaien. We hebben te gemakkelijk bepaalde wetten gewoon overgeplant".

'INVOLVED'

U komt over als een vrij afstandelijke man, nauwelijks emotioneel reagerend. Heeft u zich ooit politiek 'involved' gevoeld?

"Natuurlijk. Kijk, op het moment dat je verder gaat studeren om iets voor de mensen van je eigen land te kunnen doen, dan ben je politiek 'involved'. Als ik mijn visie geef van de sociale voorzieningen op dit eiland, dan is dat omdat ik erbij betrokken ben. Ik heb er onvrede mee, dat betekent dat het mij zorgen baart dat het die kant uitgaat. Dus ik ben 'involved'. Als ik dat niet zou zijn, zou ik het niet hebben opgemerkt of er niets over hebben gezegd".

PROTEST

Heeft u ooit deelgenomen aan protest-demonstraties, in de tijd van Vietnam bijvoorbeeld, of toen Allende werd vermoord?

"Uiteraard ben ik tegen de wijze waarop Allende is afgezet, tegen de wijze waarop Chili bestuurd wordt. Helemaal tegen. Maar, kijk, in Nederland protesteert men tegen alles. Er waren in die protesten in Nederland mensen die niet eens wisten waar Chili lag. En na zo'n protest kon je een cafeeje binnenlopen en een pilse nemen en je geweten was gesust. Voor mij is dat een léég protest".

"Als je in Nederland zit, en je hebt een dik belegde boterham en je hebt de beste sociale voorzieningen als student en je kan aan alle mogelijke boeken komen en je kunt met vakantie gaan wanneer en waarheen je wilt, dan kan niemand mij zeggen dat hij meevoelt met iemand in Latijns-Amerika die maar elke dag moet zien hoe hij aan dat korstje brood moet komen. Die mode-gril, zou ik haast willen zeggen, door te stellen: 'Ja, dat kan niet in Chili', en daarna ga je weer over tot de orde van de dag, en die orde van de dag is een verschil van dag en nacht tussen die Europeaan en degenen die in Chili woont".

"Ik ben nooit een cafeeoper geweest. Alleen omdat een an-

der dat doet ook meelopen, dat vind ik onzin".

LOOPBAAN

Een jaar docent geschiedenis, vervolgens een attaché-opleiding in Den Haag, twee jaar bij het Bureau Buitenlandse Betrekkingen en dan directeur van het Curaçao Plaza Casino. Hoe is een dergelijke loopbaan te verklaren?

"Je komt terug bij het gouvernement en het eerste wat je tegenkomt is: iedereen praat de gezagvoerder naar de mond. En als jij daar komt en je zegt: dat moet niet zo, dan ben je lastig. Je past niet in de totaliteit. Dan zeg ik: het is veel goedkoper om al die mensen naar huis te sturen, voor de spiegel te gaan staan en dan te zeggen wat je graag wil horen".

"Ik ben daarvoor niet in de wieg gelegd. Ik sta er om bekend, dat ik een eigen mening heb. Ik sta er om bekend, dat ik die mening graag wil verdedigen en ik sta open voor argumenten van een ander. Maar als het standpunt van de ander is: ja, maar zo hebben we het altijd gedaan en je bent lastig, waarom maak je je zorgen, schrijf maar wat ik graag wil lezen, dan kun je twee dingen doen: een brave ambtenaar worden, precies doen wat die ander zegt, of niet".

CASINO

"Ik ontmoette in die tijd Richard Hart — we waren met elkaar bevriend, beiden Radulphianen, beiden hebben we volleybal gespeeld — en hij was juist bezig met de uitbreiding van Plaza. Hij had iemand nodig als klankbord en bovendien had ik tijdens mijn attaché-opleiding ook een cursus onderhandelings-technieken gehad".

"Natuurlijk heb ik velen gevraagd of het wel goed was, dat casino. Want ik ging toch maar van het BBB, als diplomaat die te maken heeft met staatshoofden, naar het casino-zeven dat hier op Curaçao niet helemaal als een heldere zaak wordt beschouwd. Ik heb het toch gedaan, omdat ik — na inlichtingen te hebben ingewonnen over dit casino — de zekerheid kreeg dat het ook een 'clean' casino was, in die zin, dat dit een bedrijf was zoals elk ander bedrijf kon zijn. Een bedrijf waar je te maken hebt met personeel, met cao-onderhandelingen, met investerings-politiek, hoe promoten. In feite hield ik mij bezig met de bedrijfsvoering".

"Bovendien was het een challenge, een uitdaging. Ik heb er geen spijt van, ik heb er enorm veel geleerd".

Was u niet bevreesd dat uw carrière geschaad zou worden: er hangt immers toch een imago van Maffia-praktijken rond een casino.

"Nee. Om deze reden. We hadden een school-agenda en daar stonden voor elke zaterdag spraken in. Eén daarvan luidde: Wat je over jezelf denkt is veel belangrijker dan wat anderen over je denken. Dat idee was al bij mij sterk geïmponeerd in een bepaalde periode in Nederland, waarbij ik dacht: ik laat mijn leven door niemand anders leven dan door mijzelf".

"Bovendien: nergens word je zo gescreend als bij een casino als je daar als cleaner in dienst wordt genomen. Maffia-praktijken en dergelijke: dat zijn allemaal slogans, uit films, uit televisie-series. Vroeger is dat misschien zo geweest, maar nu beslist niet meer".

(Vervolg op pag. 6)